

דברות קודש

מאת
ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פרשת ואתחנן - נחמו

©
כל הזכויות שמורות
ל'איגוד חסידי בוסטון' {ע"ד}
שע"י קהל 'קדושת פינחס' באסטאן
רח' נועם אלימלך 2 ביתר עילית.

להנצחות לדגל שמחה
או לעילוי נשמת
ניתן לשלוח מייל:

A0799326426@GMAIL.COM

058-325-4668

עיצוב וסדר:
א.י.ש. אשדוד
0527627127

פרשת ואתחנן - שבת נחמו

ומבאר המלבי"ם שכפל הלשון נחמו בא להורות, שיען שהגאולה תבוא או קודם הזמן מצד הזכות, או גם אם לא יזכו, יגאלנו בזמן הקבוע, לכן אמר נחמה כפולה כי מלאה צבאה, ר"ל או שיגאלו בעת שיתמלא זמנה הקצוב, וזה יהיה אם לא יזכו להגאל קודם לכן. או יגאלו קודם הזמן, ע"י כי נרצה עונה, אם ירצו עונם ע"י תשובה וזכות.

וכתב האמרי נועם, דגם כשתהיה הגאולה בעת שיהיה זכו אחישנה, ג"כ לא תהיה ע"י יסורין, וזה מה דאמר 'יאמר אלוקיכם', שיהיה בחסדים גדולים באמירה רכה. כי איתא בגמרא (סנהדרין צח.). רבי יהושע בן לוי רמי כתיב (דניאל ז יג) וארו עם ענני שמיא כבר אינש אתה, וכתוב (זכריה ט ט) עני ורוכב על חמור, זכו עם ענני שמיא, לא זכו עני רוכב על חמור. וזה שמנחם אותנו הנביא, דהגם דתפלת משה לא היתה רק 'בעת ההוא' כשתהיה הגולה בעתה. כנ"ל שיהיה מתוך רחמים וחסדים. אמנם הנביא מבשר אותנו אשר

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר (דברים ג כג).

זקני האמרי נועם מפרש הכתוב, על פי מה דאיתא בזהר הק' (ב ז): דקודם ביאת המשיח יצטרכו ישראל לסבול יסורין כמו חבלי לידה. וכתב האריז"ל דזאת דוקא אם תהיה הגאולה קודם הזמן, שיהיה זכו אחישנה (סנהדרין צח.). אז יצטרך להיות ע"י יסורין חלילה, שקושי היסורין י שלימו זמן הגלות, אבל אם תהיה הגאולה בעתה, אז לא יהיה ע"י יסורין כלל, כי אם ברחמים גדלים אקבצך (ישעיה נד ז). וזהו יש לפרש שזאת היתה תפלת משה רבינו ע"ה שתהיה גאולתינו מתוך רחמים וחסדים גדולים.

וזהו 'ואתחנן אל ה' בעת ההוא', היינו בעת הגאולה האחרונה שהגולה תהיה בעתה, וזהו בעת דייקא, אז יהיה 'לאמר', שהוא אמירה רכה בחסדים גדולים.

אמנם הנביא מנחם אותנו 'נחמו נחמו עמי יאמר אלוקיכם' (שם מ א),

ענני הכבוד להרים מאיתנו כל הזמן, שתהיה אז זכו אחישנה, ויהיה עם ענני שמיא, אז ג"כ יהיה מתוך רחמים לא ע"י יסורין כלל. וזהו נ'חמו נ'חמו ע'מי י'אמר ראשי תיבות 'ענני', היינו גם בעת שיהיה עם ענני שמיא, שיהיה זכו אחישנה, אז ג"כ יאמר אלוקיכם, אמירה רכה כנ"ל.

ויש לומר עוד על פי מה שנאמר (שמות מ לח) כי ענן ה' על המשכן יומם ואש תהיה לילה בו וגו'. שיום מרמז על התקופה שבית המקדש קיים, ולילה מרמז על הזמן שאנו נמצאים בגלות, כשהבית המקדש היה קיים היה צריכים ענן מפני גודל האור, כדוגמת הלבוש משקפים מיוחדות לשמש כדי שיוכל להסתכל באור השמש, שמבלעדיו אי אפשר להסתכל באורו מתוך גודל האור. כמו כן בזמן שבית המקדש קיים, היה צריכים ענן כדי שנוכל לקבל האור הגדול שהאיר ארץ מכבודו ית"ש. אמנם בזמן הגלות השכינה כמו אש שמאיר לנו חשכות הגלות. הענן מסמל ענין הגאולה, שאז נזכה לאור חדש שיאיר על ציון.

אפילו בעת שתהיה הגאולה קודם הזמן, שתהיה אז זכו אחישנה, ויהיה עם ענני שמיא, אז ג"כ יהיה מתוך רחמים לא ע"י יסורין כלל. וזהו נ'חמו נ'חמו ע'מי י'אמר ראשי תיבות 'ענני', היינו גם בעת שיהיה עם ענני שמיא, שיהיה זכו אחישנה, אז ג"כ יאמר אלוקיכם, אמירה רכה כנ"ל.

ולפי דבריו מובן כפל הלשון של נחמו נחמו, שיהיה נחמה בכפליים, שהשתי בחינות של גאולה יהיו מתוך רחמים וחסדים וכדאמרן.

ויש לומר עוד כוונה בענין הנחמה שיהיה בבחינה של 'ענני', על פי מה שנאמר בהמשך הפרק (שם פסוקים ג-ד), קול קורא במדבר פנו דרך ה' ישרו בערבה מסלה לאלוקינו. כל גיא ינשא וכל הר וגבעה ישפלו והיה העקב למישור והרכסים לבקעה. כמו במדבר שהענני הכבוד ישרו המסילה, כמו כן תהיה הגאולה העתידה, שהשי"ת ישלח בחינה של

מתוך קידושא רבה שב"ק פר' ואתחנן - נחמו תשפ"ב

שברכו על הבשמים. וצריך להבין הטעם בזה.

ונראה לומר על פי מה דאיתא במכילתא (בפסוק זכור. ובאור החיים הק' על הפסוק שמור מביא דברי המכילתא בקיצור), שהכוונה של שמור את יום השבת וגו' לשמור מלאחריו, שזכור הוא לפניו, ושמור מלאחריו, מכאן אמרו מוסיפין מחול על הקודש. היינו שיוסיפו על השבת לפנייה ולאחריה, וזכור הוא ציווי לזכור את השבת, והוא שייך מלפניו, שיהא זוכר את השבת לשמרו בעתו, אבל לאחר שבאה השבת, שייך לשון שמור, שישמור את השבת לקיימו גם מלאחריו.

וכתב בשלחן ערוך הרב (רצ"א) הטעם שמריחים בשמים במוצאי שבת להשיב את הנפש הדואבת מיציאת השבת בשביל נשמה יתירה שהלכה, כמו שאמרו חז"ל (תענית כז:) נשמה יתירה ניתנה בו באדם בערב שבת, במוצאי שבת נוטלין אותה ממנו שנאמר (שמות לא יז) שבת וינפש, כיון ששבת וי אבדה נפש.

ולפי דברים אלו מובן הטעם שמריחים בשמים במוצאי שבת, אמנם עדיין צריכים להבין הענין שמריחים בשמים בליל שבת.

שמור את יום השבת לקדשו וגו' (דברים ה יב). וכתב רש"י, ובראשונות הוא אומר זכור, שניהם בדבור אחד ובתיבה אחת נאמרו, ובשמיעה אחת נשמעו.

במגן אברהם (יש ס"י רסב) כתב שהאר"י הקפיד לברך על ב' אגודות הדס. וענין ב' הדסים מובא בגמרא (שבת לג:) שכשיצאו רבי שמעון בר יוחאי ובנו רבי אלעזר מהמערה בפניא דמעלי שבתא, חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא [ופירש"י, חבילות של הדס להריח בשבת], ורהיט בין השמשות, אמרו ליה הני למה לך, אמר להו לכבוד שבת, ותסגי לך בחד, חד כנגד זכור וחד כנגד שמור, אמר ליה לבריה חזו כמה חביבין מצות על ישראל. וצריך להבין הקשר בין ב' חבילות הדס לענין של זכור ושמור.

עוד איתא בשער הכוונות (ענין ערבית ליל שבת עמ' עו) שאומרים 'זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו' בשעת הרחת בשמים, לרמוז סוד זו"ן המתחברים יחד, ונקראים זכור ושמור כנזכר במס' שבת (שם) שטעם ב' אגודות הם אחד כנגד זכור, ואחד כנגד שמור. וכן היה מנהג אבותינו רבוה"ק זי"ע שאמרו בעמידה 'זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו' לפני

וכעת לפי הדברים שאמרנו יבואר כמין חומר ענין הרחת בשמים בליל שבת, שגם בליל שבת יש את הענין של וי אבדה נפש ולפיכך יש להריח גם אז בשמים, גם יבואר מה שמוכא בגמרא על השתי הדסים שהם כנגד זכור ושמור, שזכור הוא לפניו, ושמור מלאחריו, ובשתייהם יש ענין של שבת וינפש כדאמרן.

הנה איתא (זכרון זאת פר' כי תשא) כי הבעל שם טוב שאל, למה אנו אומרים 'שבת וינפש' בתחילת שבת בתפילת 'ושמרו', הרי ע"ז דרשו הגמרא וי אבדה נפש די לזה בשעתה במוצאי שבת, ותי' שאומרים 'שבת וינפש' להוסיף לנו אהבה ושמחה משבת קודש, בזכרנו כי אחרי כן תפסוק הנשמה היתירה הגדולה של שבת.

מתוך עריכת השלחן הטהור ליל שב"ק פר' ואתחנן - נחמו תשפ"ב

ותמצא שאברהם ביאר בו הכתוב שהיה אהוב דכתיב (ישעי' מא ח) זרע אברהם אוהבי, וכמו כן רמז הכתוב כאן שכל שאהוב ה' יקרא ה' אלוך ביחוד.

ביאור דבריו הקדושים הם, שבפסוק שמע ישראל (דברים ו ד) כתיב ה' אלוקינו שהוא לשון רבים, ובפסוק ואהבת כתיב ה' אלוקיך הוא לשון יחיד, ועל ידי אהבת ה' ישיג מדרגה זו, שיהיה ה' מיחד שמו עליו ביחוד.

ואפשר לומר לפי דבריהם דכל הכוח של עם ישראל שיש לנו השגה בענין אהבת ה', ענין זה בא לנו

ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך (דברים ו ה).

וכתב הבעל הטורים (שם) ואהבת, אותיות האבות. בכל לבבך, כאברהם שנאמר בו (נחמיה ט ח) ומצאת את לבבו. ובכל נפשך, כיצחק שמסר נפשו להקב"ה. ובכל מאדך, כיעקב דכתיב ביה (בראשית כח כב) וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך.

האור החיים הק' (שם) כתב שעל ידי אהבת ה' ישיג מדרגה זו שיהיה ה' מיחד שמו עליו ביחוד, כדרך אומרו (בראשית כ"ח י"ג) אלוקי אברהם אלוקי יצחק. ופירוש שכל אחד ראוי בפני עצמו שיתיחד שם אלוקותו עליו,

בלב, צריך להיות מקודם ידיעה למוח על העילה לאהבה, ואהבה הלזו נמשכת מהמוח עד עמקי הלב, ושם הוא מתבטא באהבה מרגשי לבו.

דעת הוא ענין של חיבור כמ"ש (בראשית ד א) והאדם ידע את חוה אשתו. כדי שהאדם יוכל להגיע לאהבת ה' צריך קודם כל דעת כדאמרן, ודעת זו מתבטא גם בענין חיבור, שמחבר המוח והלב עד שמגיע ולאהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך.

אהבה זו הוי בבחינת (דברים ד לט) וידעת היום והשבת אל לבבך. כדי להגיע לבחינה זו צריכים עבודה רבה, ורבים הם שיש להם ידיעה רחבה, אבל אינם מצליחים להוציא הדברים מכוח אל הפועל. העבודה הדרושה מהעובד השם האמיתי הוא להוציא הדברים מכוח אל הפועל, מהמוח אל הלב, ממחשבה למעשה.

מכוח האבות, וכל אחד מהאבות זכו לבחינה של אהבת ה', אברהם זכה לאהבת ה', וענין זו מרומז במה שכתב בכל לבבך, יצחק זכה לאהבת ה', והוא מרומז באמרו בכל נפשך, ובכל מאדך מרמוז שיעקב זכה לאהבת ה'.

אמנם אהבת ה' של יצחק ויעקב היה הן מכוח האבות, דהיינו אהבת ה' של יצחק היה מכוח אהבת ה' של אברהם אביו, ואהבת ה' של יעקב היה מכוח של אהבת ה' של אברהם ויצחק, והוסיפו הם מכוחות עצמם עוד בחינה של אהבת ה'. והיינו דכתיב אלוקיך, שכל אחד בפני עצמו היה ראוי שיתיחד שם אלוקותו עליו, כדברי האור החיים הנ"ל.

ענין אהבת ה' הוי דברים שבלב, כלשון הכתוב ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך, אמנם כדי להגיע לאהבה

מתוך רעוא דרעוין שב"ק פר' ואתחנן תשפ"א

שב"ק פר' דברים - חזון תשפ"ג

קידושא רבה

ובפרשה זו אמר משה רבינו 'ה אלוקיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב', והוא כדי לחזק הלכבות נשברים של כלל ישראל בימים אלו, וכמו שמפרש רש"י (שם) הנכם משולים כיום, קיימים לעולם כתמה וכלכנה וכוכבים.

ונראה לבאר כוונת רש"י על פי דברי האור החיים הק' במעשה בראשית בבריאת כוכבים, על הפסוקים (בראשית א טז-יז) 'ויעש אלוקים את שני המאורות הגדולים את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים'. ויתן אותם אלוקים ברקיע השמים להאיר על הארץ'. שהתורה כתב 'ויתן אותם', ולא הספיק לומר ויהי כן, כי רצה להודיענו כי ה' נתן בתורת מתנת חנם דבר זה להאיר לעולם כאומרם ז"ל במדרש (ב"ר ו). והכוונה בזה שהודיעם כי אינם מאירים לעולם לצד שראוים לאור, דאם כן כל זמן שיראו המאורות

שמעו שמים והאזיני ארץ כי ה' דיבר בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי (ישעי' א ב, הפטרת שבת חזון).

שמעתי פעם מעשה דואב על יהודי שלא זכה לרוות נחת מילדיו, ולפני מותו כתב בעצמו הנוסח על מצבת קבורתו, וכתב 'בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי', וחשבתי שאנחנו יכולים לתאר לעצמנו כמה כאב וצער היה לילדיו כשהם באו לקבר וראו מה שאביהם צוה לרשום על מצבתו.

אותה ההרגשה עלינו גם להרגיש כשאנו קוראים את ההפטרה הזו, כששומעים ש'ה' דיבר בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי', 'למה לי רוב זבחיכם יאמר ה'', כמה עלינו לבכות ולהצטער על זה.

אנו קוראים פרשת דברים בשבת חזון בתשעת הימים לפני תשעה באב,

ולכן נקראו כוכבים. ורש"י כתב שהכוכבים נבראו, לפי שמיעט את הלבנה, הרבה צבאיה להפיש דעתה. ובחתם סופר כתב דהכוכבים נמצאים ברקיע בין כיום ובין בלילה, אלא מעוצם אור החמה אינם מאירים ביום רק בלילה.

ונראה לומר לפי דברים אלו, שכוונת רש"י במה שכתב שהכוכבים נבראו כדי לפייס הלבנה, הוא, שבעצם הכוכבים נבראו ביחד עם השמש והירח, אלא שלא היו נראים מעוצם אור החמה והלבנה, וכשכבה מאור הלבנה אז נראו הכוכבים בלילה, וזהו הכוונה הרבה צבאיה. ולכן נקראו כוכבים שהם התגלו אחרי שכבה מאור הלבנה.

והנה שמעתי השבוע מהרה"צ רבי משה וינבאך שליט"א, שכוכב הוא נוטריקון של כ"ו כ"ב, כ"ו מרמו לשם הוי"ה, וכ"ב מרמו לכ"ב אותיות התורה, וכשהמשיל משה רבינו בני ישראל לכוכבים, אז נעשה יחוד של קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד הוא.

לפי זה וגם ולפי מה שאמרו חז"ל (שבת פח:): שהמלכים טענו נגד מתן תורה, באומרם תנה הודך על

כי יושבי תבל משחיתים דרכם יאספו נגהם, גם באמצעות איזו סיבה יחפצו לאסוף נגהם כמו שאמרו במדרש (פתיחתא לאיכה רבתי) שאמר משה רבינו ע"ה לשמש בחורבן הבית, למה לא השכת אורך כשנכנס אויב לבית המקדש, לזה אמר ה' כי הם נתונים להאיר על הארץ, ומעתה אינם ברשות עצמן ומוכרחים הם במעשיהם להאיר ואין סיבה מונעת.

ולפי דבריו מובנים דברי רש"י שקיימים לעולם כחמה וכלבנה וכוכבים, שהם תמיד מאירים בכל מצב ובכל זמן, וגם בזמן חורבן הבית האיר השמש. משה רבינו המשיל את בני ישראל לחמה ולבנה ולכוכבים, שמאירים תמיד, וגם בזמן שנמצאים בגלות הם מאירים.

ידוע מה שאמרו חז"ל (חולין ס:): שכתוב 'ויעש אלוקים את שני המאורות הגדולים', וכתוב 'את המאור הגדול ואת המאור הקטן', אמרה ירח לפני הקב"ה, רבש"ע אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, אמר לה לך ומעטי את עצמך.

וכתב הרא"ש שבמדרש איתא שבשעה שנוף ה' בלבנה נפלו ניצוצות ממנה על פני כל הרקיע וכבו.

דברות שב"ק פר' דברים - חזון תשפ"ג קודש

הזה שהוא רמז לאור שכבה, ובאופן זה יקיימו את התורה. יעזור השי"ת שנוכח שיהי אור הלכה כאור החמה וכאור שבעת ימי בראשית כמו שהיתה קודם מעוטה, עדי נוכח לנחמת ציון ובנין ירושלים כביאת גוא"צ כב"א.

השמים, והקב"ה רצה לתת את התורה לילוד אשה כדי שיהיה לו נחת רוח, שגם מי שנמצא בעולם הזה מקיים את התורה. כ"ב של כוכב מרמז לכ"ב אותיות התורה כדאמרן, וגם מרמז שהקב"ה לא רצה שיקיימו את התורה בשמים שמרמז אל האור, אלא בעולם

רעוא דרעזין

חנות, ואח"כ נסגר העסק, חושבים שאין להם תושיה ח"ו, כי המה תולים שסיבת פרנסתם דוקא בעסק זה, ואינם מאמינים כי אין מעצור לה' להושיע ולהזמין לו איזה עסק פרנסה אחרת טובה מזה, שהוא הזן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כינים, ומחמת שהם מקטני אמנה אומרים זאת.

וזהו מה שאמר הכתוב 'ובדבר הזה' מי שתולה הסיבה דוקא 'בדבר הזה' היינו בעסק זה, הוא סימן 'שאינכם מאמינים בה' אלוֹקִיכֶם'.

ענין זה הוא המשך למה שנאמר 'הואיל משה באר את התורה הזאת', שהאמונה הוא מיסודי התורה, כמו שאמרו חז"ל (מכות כד.) שבא

ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חודש באחד לחודש דיבר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה ה' אותו אליהם. בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר (דברים א גה).

אנו קורים פרשה זו תמיד בשבת חזון לפני תשעה באב, וזה בא להורות לנו שכל מה שאנו מתקיימים בגלות הוא רק בכוח התורה הקדושה.

בהמשך הפרשה כתיב (שם פסוק לב) 'ובדבר הזה אינכם מאמינים

בה' אלוֹקִיכֶם', וקני הרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעמיץ זי"ע מבאר הפסוק, שיש אנשים שתולין סיבת פרנסתם דוקא 'בדבר הזה', למשל מי שמחזיק

ויש לומר שכונת הדברים במה שאנו אומרים בענין גודל כוח התורה, להורות לנו כדאמרן שהקיום בגלותנו הוא רק ע"י כח התורה ויסודה שהוא האמונה, וע"י כוח התורה 'לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה', וכוננת הדברים לפי מה שאמרו חז"ל (סנהדרין מז.) שנכנסו חכמי ישראל אצל דוד המלך ואמרו לו אדונינו המלך עמך ישראל צריכין לפרנסה, אמר להן לכו והתפרנסו זה מזה, אמרו לו אין הקומץ משביע את הארי. ומבאר זקני בעל הפלאה, שכוננתו במה שאמר שאין הקומץ משביע את הארי, שלפי שבזמן שבית המקדש היה קיים היה מקריבים הקרבנות, ועל ידם הגיע השפע, וכולם ראו עין בעין שהשפע מגיע מהשי"ת, ולכן אמרו החכמים שאין לנו קומץ של מנחה שמשביע הארי, והכוונה למזבח שנקרא הוא אריאל (ישעי' כט א.).

אמנם בכל זאת אנו מבקשים שנוכה 'לשני ימות המשיח ולחיי העולם הבא' שאז נזכה להקריב הקורבנות בפועל, ואז יקוים בנו 'למען יזמך כבוד ולא ידום ה' אלוקי לעולם

חבוק והעמידן על אחת שנאמר (חבוק ב ד) 'וצדיק באמונתו יחיה'.

ונראה לומר כוונה בנוסח שאנו אומרים ב'ובא לציון' על הדרך זה, דבאמת צריכים להבין מה הוא קשר מרוצת הדברים בסוף ובא לציון, שאנו אומרים 'ברוך אלוקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו, הוא יפתח לבנו בתורתו, וישים בלבנו אהבתו ויראתו ולעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם, למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה'. קטע זה מדבר על גודל כוח התורה, וצריכים להבין במה ענין זה קשור למה שאנו אומרים בהמשך 'הי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו שגשמור חוקיך בעולם הזה ונזכה ונחיה ונירש טובה וברכה לשני ימות המשיח ולחיי העולם הבא, למען יזמך כבוד ולא ידום ה' אלוקי לעולם אודך' (תהלים ל יג.). גם צריכים להבין הקשר לקטע הבא, 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו (ירמי' יז ז), בטחו בה' עדי עד כי ביה ה' צור עולמים (ישעי' כו ד), ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דרשך ה' (תהלים ט יא), ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר' (ישעי' מב כא).

על האדם חובת השתדלות לפעול כפי יכולתו להשלמת המעשה על צד השלימות, ועליו לנקוט בפעולות ובמעשים שיביאוהו לידי כך.

האור החיים הק' כתב בפרשתו, 'ואת יהושע צייתי' - פירוש צייתי לבל יירא מהעמים, כמו שאמר בסמוך 'לא תיראום', וטעם שלא סמך מאמר זה למאמר נפילת סיחון ועוג וכתבו אחר הנחלת ארצם לבני גד ובני ראובן ותנאיהם, לפי שמאמצעות תנאי זה שהתנה משה עם בני גד ובני ראובן יולד המיחוש ממה שמבקש עזר בגבורים, וה' הוא הלוחם מה צורך בחלוצי בני גד ובני ראובן, אשר על כן סמך מאמר ואת יהושע וגו' למאמר חלוצת בני גד ובני ראובן לומר שלא תחשוב שצריך גבורת חוגרים ותבא בלבך יראה, כי אינכם צריכין למלחמה, והוא מה שגמר אומר כי ה' אלוקיכם הוא הנלחם לכם, דקדק לומר הוא למעט מיחוש הנשמע ממצות בני גד ובני ראובן חלוצים תעברו.

עוד כתב, 'בעת ההיא לאמר' - טעם אומרו בעת ההיא, פי' בעת שראה התנאי שהתניתי עם בני גד ובני ראובן, יעור המיחוש על דרך שפירשתי קודם לזה.

אורך', שדרשו חז"ל (מגילה ד.) מפסוק זה, שחייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, וענין זה של מגילת אסתר בא לרמוז על התגלות ההסתר פנים, שזנכה לראות בניסים גלויים, שכל הנהגת העולם הוא על ידו. ולפי דברים אלו מובן המשך הדברים שאנו אומרים פסוקי בטחון, שאנו בוטחים בה'.

בסוף הפרשה כתיב (דברים ג כא-כב) 'ואת יהושע צייתי בעת ההוא לאמר עיניך הרואות את כל אשר עשה ה' אלוקיכם לשני המלכים האלה כן יעשה ה' לכל הממלכות אשר אתה עובר שמה. לא תיראום כי ה' אלוקיכם הוא הנלחם לכם'. ודברי האור החיים הק' בביאור פסוקים אלו, מאוד מתאימים ממה שאמרנו בשם ב"ק **אאזמו"ר** זי"ע בשבת שעברה, שבני גד ובני ראובן טענו דכל סדר כיבוש הארץ הוא בדרך של נסים ונפלאות ושלא בדרך הטבע כלל, ואין צורך שהם יבואו ללחום כלל, כי לה' הישועה, והשיב להם משה רבינו, כי אמנם אמת הוא טענתם שלא בחיל ולא בכוח תנוצח המלחמה, והכל הוא רק בסייעתא דלעילא, אמנם מ"מ מוטל

[שהאות הראשונה והאחרונה נשארות על מקומן, והשלוש אותיות האמצעיות מתחלפות] הוא השם של בטחון, והגימטריא שלו הוא ע"ד, ורמז לזה יש כמה שכתוב 'בטחו בה' עדי עד'.

ולפי זה יש לומר בדרך רמז על פי דרכו של רבי דוד מלעלוב, 'למכיר' מרמז למי שהוא מכיר שהכל מאתו ית"ש, 'נתתי את הגלעד', שהגיל הוא עד, דהיינו שמי שהוא בשמחה, השמחה הוא לעד עליו שהוא מכיר את ה', וממה נובע שמחה זו, מרוב גודל בטחוננו בה', ולזה מרמז ע"ד, שהוא גימטריא של השם של בטחון כדאמרן.

וראיתי מובא בשם הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (דובר צדק נה.) שאמר בדרך רמז, 'למכיר' מרמז למי שהוא מכיר שהכל מאתו ית"ש, 'נתתי את הגלעד', הוא זוכה לגילוי אליהו.

יעזור השי"ת שיבוא אליהו לכשרינו על ביאת משיח צדקינו ונוכה לבנין בית המקדש בב"א.

ודברים אלו שהם יסודות האמונה ובטחון, אנו קורים תמיד כשבת חזון, לחזק אותנו בכל הצרות שאנו סובלים בגלות, שבכוח האמונה ובטחון אנו יכולים להתגבר על כל מה שאנו עוברים בגלותנו.

זקני הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע אמר רמז בפסוק (שם פסוק טו) 'למכיר נתתי את הגלעד', שהתורה אינה נקודה, כדי שנוכל לדרוש בה בכל האופנים, 'למכיר' מרמז למי שהוא מכיר את ה', 'נתתי את הגלעד', שהגיל הוא עד, דהיינו שמי שהוא בשמחה, השמחה הוא לעד עליו שהוא מכיר את ה'.

ונראה להוסיף ולומר, לפי מה שאמרנו, שהשבתים שבעבר הירדן לא הבינו הצורך שילכו להילחם, כשכל סדר כיבוש הארץ הוא בדרך של נסים ונפלאות ול'ה' הישועה. דהנה הערב חל יומא דהילולא קדישא של הארזי"ל, ואיתא בכתבי האר"י (פרי עץ חיים, ספירת העומר ז' ג) שהשם אכדט"ם שהם האותיות הקודמות לשם אלהי"ם

חבורת התחזקות לבחורי החבורות דקהילתנו הק'
 בין חומות העיר העתיקה בירושלים עיה"ק
 ליל שישי דברים אור לג' מנחם אב תשפ"ג

מיוחד שיוכל לנסוע מקצה העולם עד קצהו בשעה בלבד, שהוא יצא מחלל העולם וכך יוכל לקצר את משך הנסיעה, ואז דיברנו החברים על כך שנוכל אז לנסוע להתפלל מנחה בכותל המערבי.

בבחרותי למדתי בישיבת קארלין-סמאלין, והמשגיח אז היה הרב שמואל דישון שליט"א, וכידוע שמשנת תש"ח עד לשנת תשכ"ז הכותל המערבי היה בשליטת הירדנים שלא נתנו ליהודים לבוא ולהתפלל בכותל, ורק לתיירים שאינם יהודים נתנו להיכנס, ואותו הרב דישון כיון שהיה אזרח אמריקאי, נסע לירדן ומשם נסע לכותל המערבי, וזכה להתפלל שם בזמן שכניסת יהודים הייתה אסורה.

ורק ברצוני לתאר את גודל הזכות שיש לנו מה שאנו יכולים לבוא לכותל המערבי ולהתפלל בלא שום מפרע, וצריכים אנו להפנים בתוכנו לאיזה זכות זכינו מה שלא זכו בדורות הקודמים.

ברוך ה' שאנו זוכים לשבת בין חומות העיר העתיקה שבירושלים, מקום שאליה ערגו דורי דורות של יהודים, והתפללו בתשוקה ו'לירושלים עירך ברחמים תשוב', ותפילה זו לא הייתה כמו שאנו מתפללים כהיום, בזמן שלהגיע לירושלים צריכים פשוט לנסוע באוטובוס, וגם אחינו שבארה"ב יש בידם היכולת לנסוע שעות ולהגיע לכאן לשפוך שיח, אותם יהודים לא היה ביכולתם ובאפשרותם להגיע לירושלים, שגם אלה שכבר יצאו לדרך לפעמים עצרו באמצעה, ונסיעה כזאת הייתה כרוכה בהרבה מסירות נפש, ובכל זאת התפללו וציפו מעומק הלב לבניין ירושלים.

חיי הדחק והעניות שהיו מנת חלקם של תושבי ירושלים לא ניתנת לתיאור, וכך גם סבלו זקני רבי אלעזר מענדל מלעלוב זי"ע, ובכל זאת השתוקקו ליהנות מזיו אורה של ירושלים.

עדיין מונח בזיכרוני בהיותי ילד בארה"ב, והנשיא רייגן נשא דרשה בה אמר שבקרוב יפתחו ממוס

לירושלים עירך ברחמים תשוב, / שקדושת ירושלים תיתכן רק לאחר / ביאת משיח בן דוד.

ומה שאנו צריכים לזכור כמו שאומרים / בסליחות, 'אזכרה אלוקים / ואהמיה בראותי כל עיר על תלה / בנויה ועיר האלוקים מושפלת עד שאול / תחתיה, שאף שירושלים מושפעת / בבניינים יפים כפאר והדר, לא זאת / היא יופייה האמיתי של ירושלים, ולא / לזאת אנו מייחלים, אלא אנו מצפים / לקדושה שתדר על ירושלים, שכך / נאמר בתורה הקדושה בעניין אכילת / מעשר שני בירושלים (דברים יד כג):

'ואכלת לפני ה' אלוקיך במקום אשר / יבחר וגו' למען תלמד ליראה את ה' / אלוקיך כל הימים, וכך גם נקראה / שמה ירושלים מלשון ירא - שלם / (כ"ד נו י), שכן אברהם אבינו קראו / 'יראה', כהא דכתיב (בראשית כב יד) / 'ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' / יראה' וגו', ומלכי צדק קראו 'שלם', / כהא דכתיב (שם יד יח) 'ומלכי צדק / מלך שלם' וגו'.

ובל ההשפעות בעולם ברוחניות / ובגשמייות באו מירושלים, ולכן / נאמר בה (ישעיה סב ו) 'על חומותיך / ירושלים הפקדתי שומרים, היינו

אנו מתפללים בכל יום לירושלים / עירך ברחמים תשוב, ותשכון / בתוכה כאשר דיברת, ובנה אותה / בקרוב בימנו בנין עולם, וכסא דוד / עבדך מהרה לתוכה תכין, ובמדרש / (תנחומא שמות י) 'לעולם אין השכינה / זזה מכותל מערבי של בית המקדש', / ואיתא בחז"ל (מכות יט.) 'קדושה / ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד / לבא', וצריך ביאור אם קדם ואמר / 'לירושלים עירך ברחמים תשוב, / ותשכון בתוכה כאשר דיברת, למה / סיים וחזר על אותה הבקשה 'ובנה / אותה בקרוב בימנו בנין עולם'.

עוד ראיתי מקשים על הנוסח 'וכסא / דוד עבדך מהרה לתוכה תכין', / שאנו מבקשים על ביאת משיח בן / דוד לאחר הבקשה על בנין ירושלים / וביהמ"ק, ובתפילת יעלה ויבוא הנוסח / הוא להיפך, שאמר 'וזיכרון משיח בן / דוד עבדך וזיכרון ירושלים עיר קדשך', / היינו קודם ביאת בן דוד ואחר כך / בנין ירושלים.

וראיתי בספרים הק' תירוץ לדקדוק / זה, שביעלה ויבוא מזכירים / 'וזיכרון ירושלים עיר קדשך', היינו על / קדושתה של ירושלים, לא כן בנוסח / התפילה בשמו"ע בו מזכירים רק

דברות שב"ק פר' דברים - חזון תשפ"ג קודש

שישמרו על השפע שהייתה בה בירושלים.
 סוף הזמן שבו יצאו הבחורים לתקופת בין הזמנים, שזהו הר חרמון.

ולכן הזמן גרמא עכשיו להתבונן בקדושת ירושלים וביראת השמים שיש בה, ולהתמלאות ממנה קודם לתקופת בין הזמנים, כדי שיוכל לעבור את התקופה הזאת מתוך יראה וקדושה, שכן גם בבין הזמנים הקב"ה נמצא בעולם, ואז יש באפשרות לראות על הבחור בפנימיותו מיהו באמת.

והרי אנו גם מתקרבים לחודש אלול, ויעזור השי"ת שנוכה לבנין ביהמ"ק בכיאת גוא"צ בב"א.

איתא בתהלים (קכח, ב) 'ירושלים הרים סביב לה', וראיתי בספרים (חתם סופר פר' חיי שרה פ"ו): לְבָאֵר הַכוֹנֵנָה, שכן ההרים היו הר המשחה שיש בה שמן זית הרומז לחכמה, והר חרמון הרומז ליצר הרע, ויש להוסיף שלכן בסוף הזמן בתקופה זו שאנו מתאבלים על ירושלים אנו מוקפים בב' בחינות אלו כעניין 'ירושלים הרים סביב לה', היינו מצד אחד סוף הזמן שבה שקדו הבחורים החשובים על התורה ועל העבודה, וזהו הר המשחה, ומצד אחר

שיחת התעוררות ליל תשעה באב לפני אמירת הקינות בהיכל בית מדרשינו יום רביעי ואתחנן ליל תשעה באב תשפ"ג

בראשונה ובשניה, ונלכדה בחר, ונחרשה העיר'.

אנו עכשיו כמעט אלפיים שנה מאז חורבן ביהמ"ק, ומאז אנו מתאבלים עליה בכל שנה ושנה, ובאמת שהאבלות שלנו אינה נראית כמו שהאבלות באמת הייתה צריכה להיראות.

איתא בחז"ל (תענית כו.) 'חמשה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז, וחמשה בתשעה באב, בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות, ובמל התמיד, והובקעה העיר, ושרף אפוסטמוס את התורה, והעמיד צלם בהיכל, בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ, וחרב הבית

שנחנק מוות בעריסה, והא ממשך ואוכל עוד כפית סלט.

בך הוא ממשך וקורא על עליית המחירים בתחבורה הציבורית, ובכל משך הזמן הוא ממשך ואוכל, ולאותו אדם קראו חז"ל 'שאינו מתאבל על ירושלים', שאין הצרה מדאיגה אותו, וכמו אותו אדם שקורא על צרות ואוכל תוך כדי הקריאה, ואין הצרות האלו עושות עליו שום רושם.

ובך ממש יהיה בזמן שיבוא המשיח, שישב האברך ההוא בארוחת בוקר ויקרא על ביאת המשיח ויאכל תוך כדי, ואז יקרא על בנין בית המקדש של אש שירד מן השמים וימשך לאכול, ויקרא על הפקקים המשתרכים בכל הדרך עד לירושלים מיהודים הרוצים לעלות לרגל, ויוסיף וישתה, ואז יקרא על נאום ראש הממשלה שמעביר את שרביט ההנהגה למלך המשיח, ולא יתרגש כלל ויאכל עוד קצת.

שאם אנחנו היום לא מתרגשים מצרות המתרגשות עלינו, גם אז בביאת המשיח לא נתרגש מבואו, וזוכרני פעם לאחר שהיה פיגוע שנהרגו בו כמה בני אדם, וכ"ק מרן אאזמו"ר זי"ע בשומעו מזה הפך להיות שבר כלי,

ואתא בחז"ל (שם 5:) 'כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ושאינו מתאבל על ירושלים אינו רואה בשמחתה', וביאר הריטב"א (שם) הכוונה שאלו הצדיקים שהתאבלו על ירושלים בחייהם, יזכו ויקומו לתחיית המתים עוד קודם לבניין ירושלים, שלא כמו אלו שלא התאבלו שיקומו רק לאחר מכן, וראיתי מביאים על זה משל נאה מאת המשגיח הגאון רבי שלמה וולבה זצ"ל, לאברך שלאחר התפילה הולך למכולת לקניות, וחוזר לביתו כשבידיו מצד אחד הטלית ותפילין ומצד השני שקית הקניות.

בבניסתו לבניין הוא נעצר בתיבות הדואר ומוציא משם את העיתון היומי, הוא נכנס לבית ומיד מתיישב לאכול ארוחת בוקר, וכדי לנצל את זמנו הוא מעלעל בעיתון תוך כדי האכילה, ראשית כל הוא מעיין במודעות האירוסין לראות מי השתדך עם מי, ולאחר כך הוא בודק ברשימת הנפטרים, ותוך כדי הוא ממשך ואוכל, ומסכם לעצמו את מהם הוא מכיר ואת מי לא, אז הוא עובר לקרוא כותרת שמדווחת על פיגוע שקרה ושנהרגו בו שלשה בני אדם, ואז הוא אוכל עוד התיכה מהחביתה, ואז הוא קורא על תינוק

שהקב"ה אוהב את היהודי הכי גרוע יותר ממה שאני אוהב את היהודי הכי טוב, ובזמן שיהודי זה המרוחק כל כך רוצה לעזוב את ארץ ישראל, הקב"ה שרוי מכך בצער רב ועצום שאין לשער ואין לתאר.

וניתן לדמות צער זה לצער שיש להורים שחינכו את ילדיהם לתורה וליראת שמים, ובכוא היום אותם ילדים עוזבים את דרך התורה והיראה ועוזבים את הבית והולכים לבלות במקומות מפוקפקים ר"ל, והצער שיש להורים כאלה הוא בלתי ניתן לתיאור, וצער כזה יש לו להקב"ה בראותו איך ילדיו עוזבים את ביתו, לאחר שאינם מרגישים שייכות ורגש לביתו של הקב"ה, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות ג.) 'אוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם'.

ואנו צריכים לדעת שהאחריות על כך מוטלת על אלה העומדים בראש הרשימה, ואנו אלה העומדים בראש, והזכרנו מדברי הבעש"ט שהגלות השלישית היא בין ת"ח לת"ח המריכים זה עם זה ומולולים זה את זה, והיא הגלות הגרועה מבין הגלויות, והיא הגוררת עמה את הגלות השנית בין ת"ח לע"ה, שבראות הע"ה איך

והיה כאוב עד שלא יוכלנו לדבר אתו, והשתוממנו לראות איך שלוקח לבו צרות ישראל, וכך גם בשנים עברו ראו יהודים זכים שבהגיע יום תשעה באב היו יושבים על הארץ וממירים בבכי בקריאת הקינות.

איתא בשם הבעש"ט הק' (פר' בלק ג.) שיש ג' סוגי גלויות, ישראל בין אומות העולם, תלמידי חכמים בין עמי הארץ, וכמו שאמר רבי עקיבא (פסחים מט:) 'מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור', ועוד תלמידי חכמים בין תלמידי חכמים כמותם.

וידוע שבזמן האחרון עקב ההפגנות הסוערות הכריזו הרבה רופאים בכירים שהם שוקלים לעזוב את ארץ ישראל, וזאת כתוצאה ממה שהילדים כאן בארץ ישראל אינם מתחנכים על לימודי יהדות, והם אינם מבינים את החשיבות שבארץ ישראל, ולכן הם מיד לאחר סיום שירות הצבא נוסעים למיזולים בהודו ולשאר מקומות מרוחקים, זאת כיוון שהם משוללים זיק וקשר לארץ ישראל.

וצריכים לדעת שאי אפשר להשיג את גודל האהבה שיש לו להקב"ה לכל יהודי באשר הוא, וכמו שאמר הרה"ק רבי דוד'ל מלעלוב זי"ע,

על אהבה וחובה, שלא כמו בזמנים שהיו צרות לבני ישראל שאז פני הכרובים לא היו איש אל אחיו, וכדאיתא במדרש (איכ"ר ד יד) שהקב"ה בחורבן ביהמ"ק הראה חיבתו לבני ישראל מה ששפך חמתו על עצים ואבנים ולא כלה חמתו על בני ישראל, וכך השאיר שריד לעם ישראל.

וזאת צריכים לדעת שביום זה שבה אננו יושבים על הארץ ובוכים על חורבן ביהמ"ק, יש בזה בחינה של אהבה יתרה שבין בני ישראל לאביהם שבשמים, ואנו מבכים ביחד עם הקב"ה שבוכה על בניו שגלו מעל שולחן אביהם, וכך גם אנו בוכים עלינו שאנו מרוחקים ממנו יתברך, וכמו ברכת דיין האמת שמברכים בזמן שמת לו לאדם אחד מקרוביו, והבכייה אז הוא על עצמו.

יעזור השי"ת שנזכה שירחם עלינו, ושנזכה לבנות בית מקדשנו כביאת משיח צדקנו.

שת"ח אינם נוהגים כבוד אחד עם השני, הוא הגורם שיזלזלו גם הם בת"ח, ואז הגויים בראותם כך גם הם באים לריב עם ישראל.

ולצערנו המצב מאוד גרוע, שבכוא יהודי אחד לכנות ולהרחיב את ביתו, מיד מוצאים השכנים כל מיני תצדקי למנוע זאת ממנו, והכל בא מהעיקר של 'לא נהגו כבוד זה בזה', ואף שגם אותו הרוצה לכנות צריך להתחשב בשכניו, ובכל זאת החובה מוטלת עלינו להרבות בבין אדם לחברו, ולהיות מאוהבי השלום ורודפיה.

המגן אברהם בהלכות תשעה באב (תקנ"ט ה) מביא בשם הפוסקים (לבוש ושל"ה) שהיו נוהגים בתשעה באב בשחרית שהעולה לתורה היה מברך ברכת 'דיין האמת'.

ואתא בחז"ל (יומא נד:) 'בשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים המעורין זה בזה', שזה מורה

הוצאות הגליון נדבת
ידידנו הר"ר שמואל אורי הי"ז

לזכר נשמת אביו
הרה"ח ר' אלעזר בן ר' אלכסנדר סנדר ז"ל
נלב"ע י"ח אב תשע"א
ולזכר נשמת אמו
מרת דיילא בת ר' שלמה ע"ה
נלב"ע י"ח אב תשע"ה
ת.נ.צ.ב.ה.

הוצאות הגליון נתדמו
ע"י ידידנו החפץ בעילום שמו הי"ז

לדגל שמחת הבר מצוה
להבה"ח כמר לזי יצחק פרקל נ"י
יזכו הודיו לרוות ממנו ומכל יוצ"ח רוב נחת ותענוג דקדושה,
ומשפע מצוות תפילין יתמשך עליו להיות לו
חיים ארוכים ושפע קודש.